

Ақийда дарслари (117-дарс). Йүқдан бор бўлиш далили

13:00 / 18.01.2021 3584

Бир ўйлаб кўринг, одам ўзини ўзи яратса оладими? Йўқ, яратса олмайди ҳам. Нафақат ўзини, балки ўзидаги бирор тукни ҳам йўқдан бор қила олмайди.

Шунингдек, одам ўз фарзандини ҳам яратган эмас ва яратса олмайди ҳам. Нафақат фарзандини, балки фарзандидаги бирорта тукни ҳам йўқдан бор қила олмайди.

Одам боласи ўзи устида яшаб турган ерни яратган эмас ва яратса олмайди ҳам. Шунингдек, инсон осмонни ҳам яратган эмас ва яратса олмайди ҳам. Осмон ва ер орасидаги сон-саноқсиз нарсалардан бирортасини ҳам яратган эмас ва яратса олмайди ҳам.

Одам боласи мазкур нарсаларнинг Аллоҳ таолодан бошқа яратувчиси борлигини исботлаб бера олмайди ҳам.

Демак, Аллоҳ таолодан бошқа холик йўқлигини тан олишдан, Аллоҳ таолонинг борлигини тан олишдан бошқа илож йўқ. Бу ҳақиқатни Қуръони Карим ажойиб услуб ила баён этган.

Аллоҳ таоло Тур сурасида қуйидагиларни айтади:

مَرْيَمْ رُبِّنَمْ لَهُنْ قُولُّ مَرْيَمْ إِنَّمَا شِرْكُهُمْ أَنْ يُقْرَأُوا

«Ёки улар ҳеч нарсадан ҳеч нарса йүқ, ўзлари яралганларми?! Ёки улар яратувчиларми?» (35-оят).

Даҳрий ва худосизларга қарата воқеъликдан келиб чиқиб берилган соддагина ушбу саволни тафаккур билан мулоҳаза қилган шахс иймонга келмай иложи йўқ. Савол оддий: «Сен ўз-ўзингдан яралғанмисан?»

«Ёки улар ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ, ўзлари яралгандарми?!»

Яъни инсон шундай, ўз-ўзидан дунёга келиб қолганми? Албатта, ундей эмас. Бўлмаса, ўзларини ўзлари яратганми?

«Ёки улар яратувчиларми?»

Албатта, йүқ. Айтинг-чи, сизни ким яратди бўлмаса?!

Келаси оят дахрийларга ўзидан бошқа энг яқин, ҳар лаҳзада мулоқотда бўлиб турадиган осмону ер ҳақида ҳам ўйлаб кўришни таклиф қиласи.

﴿نُونٌ قُوْيٌ ۝ لَبَ صَرَأْلَ أَوْتَ أَوْمَسْ لَا أُوقَلَخَ ۝ مَأَ

«Ёки улар осмонлару ерни яратгандарми?! Йүк, улар аниқ ишонмаслар» (36-оят).

Осмонларни, инсон ҳозиргача ададини аниқ билмайдиган осмонларни, бу чексизлик ичидә сон-саноқсиз юлдузлару сайёralари бор бўлган осмонларни ҳам даҳрий - худосизлар яратганми?

Мушырларга «Осмонни ким яратган?» деган савол берилса, «Аллоҳ», деб жавоб берар әканлар. Лекин ақидаларида Аллоҳни инкор әтадилар. Осмонга назар солиб, бу ўз-ўзидан бўлиб қолиши мумкин эмас, биз ҳам яратган эмасмиз, деган фикрни ўтказиб, «Буни Аллоҳ яратган», дейишга мажбур бўлишган. Бошқа вақтда эса Аллоҳни инкор әтаверганлар. Ўзлари айтган гапга ўзлари ишонишмаган. Шунинг учун ҳам оятда «Йўқ, улар ишонмаслар», дейиляпти.

Аллоҳ таоло Фошия сурасида қуидагиларни айтади:

يَلِ إِلَّا وَتَعْفُرَ فِيَكَ ءامِسْ لَا يَلِ إِلَّا وَتَقْلُخَ فِيَكَ لِبِإِلَّا يَلِ إِنْوَرْ طَانَيَ الْفَأَ
هَتَحْطَسَ فِيَكَ ضَرَالَا يَلِ إِلَّا وَتَبْصُنَ فِيَكَ لِبِإِجْلَالَا

«Түяниң қандай яратилганига, осмоннинг қандай кўтарилилганига, тоғларнинг қандай ўрнаштирилганига ва ернинг қандай текислаб қўйилганига назар солмайдиларми?» (17-20-оятлар).

Ушбу ояти карималарда Аллоҳ таоло Ўз қудратини кўрсатиш учун инсонларга, хусусан кофирларга Ўзининг яратган нарсаларидан тўрттасига назар солиб кўришни тавсия қилмоқда:

1. Туяning қандай яратилганига назар солмайдиларми?

Қуръон нозил бўлган пайтда одамларга энг яқин ҳайвон түя бўлган, шунинг учун уларнинг эътибори туяга тортиляпти. Ҳақиқатан ҳам, түя бир мўъжиза: унинг тузилиши қулоқ, бурун, кўз, оёқ, туёқлари сахро учун мослашган. Шунинг учун ҳам уни араблар «сахро кемаси» дейишади. Туя иссиқ ҳавода юришга мослашган, сув ичмай бир неча кунлаб юриши мумкин ва ҳоказо.

Энди «сахро кемаси»нинг яратилишидаги баъзи бир ажойиботларга қисқача бўлса ҳам назар солайлик. Туяning кўзлари бошининг юқори қисмига жойлашган бўлиб, ортга қараш имконини беради. Унинг қовоқлари эса қумни тўсишга мослашгандир. Шунингдек, туяning бурун катаклари ва қулоқлари ҳам қум киришини тўсадиган жунлар билан жиҳозланган. Саҳрода шамол туриши билан туяning тумшуқлари ҳам, қулоқлари ҳам жисмига тортилиб, қумдан зарар кўрмайдиган ҳолатга келиб олади.

Туяning туёқлари ҳам алоҳида шаклдаги сұякларга кийгизилган гўшт ва теридан иборат қўлқоп бўлиб, қумда юк ортилган ҳолатда бундан бошқа тузилишдаги туёқ билан юриш мумкин эмас.

Туя саҳрода оч қолганда қуруқ ёғочни, ҳатто тиканни ҳам еб кетаверади.

Туяning ўркачи ўзига хос озуқа омборидир. Агар түя саҳрода оч қолса, ўша ўркачидаги «омбор»дан озуқа олаверади.

Саҳрода энг зарурий нарса сув ҳисобланади. Туяни Аллоҳ таоло бу эҳтиёжига ҳам мослаб яратган. Аввало, түя тер чиқмайдиган қилиб яратилган. Яъни у жисмидаги сувни ўзида сақлаб туради. Қолаверса, туяning бурни оғзига уланган. Шунинг учун унинг нафас олиши туфайли чиққан буғ ҳам яна оғзи орқали ичига қайтади. Шу билан бирга, түя бирдан кўп сув ичиб олиш қобилиятига эга. У олтмиш литргача сув ичиши мумкин. Бу эса унга саҳрода олти кундан ўн кунгача сув ичмай юриш имконини беради.

Ушбу зикр қилинган нарсалар Аллоҳ таолонинг, ўша туяни яратган Зотнинг қудратига далил эмасми?

Ха, түяning өңөндиң өзүнүнгө яратилишига ибрат назари билан, ақлини ишлатыб қараган инсон Аллохнинг қудратига тан бермай иложи йўқ.

2. Ва осмоннинг қандай күтариб қўйилганига назар солмайдиларми?

Осмон ҳам ҳамма жойда барчанинг назари тушиб тураладиган нарса. Лекин унинг улканлиги, ичидағи нарсаларнинг кўплиги, интизоми ва бошқа шунга ўхшаш нарсаларига ибрат назари билан, ақлини ишлатыб қараган инсон Аллохнинг қудратига тан бермай иложи йўқ.

3. Ва тоғларнинг қандай ўрнаштирилганига назар солмайдиларми?

Тоғлар ҳам ўз салобати или ҳамманинг назарига тушиб тураладиган нарса. Уларнинг тузилиши, сир-асорори, ажойиботлари ҳам ақлини ишлатган, эътибор назари солғанларни Аллоҳга иймон келтиришга ундейди.

4. Ва ернинг қандай қилиб текислаб қўйилганига назар солмайдиларми?

Ердаги ажойиботлар доимо ақлли кишиларни иймонга йўллаб келган. Ким эътибор назари билан қараса, кўп нарсани топади.

«Сунний ақийдалар» китобидан